

De vijfde aanwijzing

John Darnielle

*De vijfde
aanwijzing*

Vertaling David Orthel

Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

*Voor mijn eerste leraren – Debbie Vancil, Terry Kneisler,
Rosemary Adam – waarachtige bewaarders van de Trace*

Oorspronkelijke titel *Wolf in White Van*. Published by arrangement
with Farrar, Straus and Giroux, LLC, New York

© 2014 John Darnielle

© 2015 Nederlandse vertaling David Orthel /

Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Herman van Bostelen

Foto auteur © Lalitree Darnielle

NUR 302

ISBN 978 90 468 1752 0

www.nieuwamsterdam.nl/johndarnielle

‘En de schat?’ kwam ik er begerig tussen.
Hij lachte met wrede zelfspot.
‘Er was daar geen goud, er waren geen edelstenen.
In elk geval’ – hij stokte even – ‘in elk geval niets
wat ik kon meebrengen.’

– Robert E. Howard, *The Thing on the Roof*

Deel 1

1 Mijn vader droeg me altijd door de gang naar mijn kamer na mijn thuiskomst uit het ziekenhuis. Tegen die tijd kon ik lopen als het moest, maar het risico dat ik viel was te groot, dus droeg hij me als een kind. Nu is dat een bundelherinnering die is samengesteld uit alle keren dat dat gebeurde en die in een voortdurende herhaling bij me bovenkomt. Hij droeg me iedere dag, een hele tijd lang, van de eerste dag dat ik weer thuis was tot wat wel honderd jaar later leek, en na een tijdje vloeide het tafereel samen tot ontelbare identieke taferelen die als transparanten op elkaar lagen. Als je naar mijn kamer loopt, zie je rechts aan de muur een boekenrekje hangen met een schilderij erboven, een tafereel uit een western: heuvels en bomen, een meer. Een blauw en groen vergezicht bij zonsondergang, een rustige plek. Maar als je goed kijkt, of als je je hoofd op het goede moment omdraait als je erlangs komt, dan zie je gedaanten, menselijke gedaanten, op iets wat pas nog een lege richel leek. Het is net gezichtsbedrog, dat jachtgezelschap op de heuvel, het golfje hoeden in de oranje schemering: ze komen uit hun schuilplaats als je het lege tafereel lang genoeg bekijkt. Op mijn reis waren ze er altijd, steeds op dezelfde plaats opduikend als ik langs kwam drijven in mijn halfslaap. Ze verloren hun vermogen me te verrassen door er gewoon te zijn, terwijl er ergens tussen hen drieën een beetje rook opsteeg en ze hun gepenseelde geweren lichtjes op hun schouder lieten leunen.

Naast het boekenrek, in een nis in de muur, hangt een plank op borsthoogte voor een draaischijftelefoon. Verder naar links, voorbij het schilderij en aan de andere kant van de gang, is de badkamer, het soort open deur dat als de camera er in een griezelfilm

op weg door het huis langskwam een uitbarsting van synthesizers tewegg zou brengen. Op de vele dagen die ik na het ziekenhuis thuiszat, bracht ik daar vele uren door, hele levens: in bad, aan de wastafel. Erin stappen en eruit komen. Het zou nog lang duren voor ik op mijn gemak onder de douche kon staan, en mijn ouders vertrouwden me niet als ik in mijn eentje in bad ging, dus werd de badkamer een gedeelde ruimte van gedwongen intimiteit. Gereconstrueerde huid is erg gevoelig voor temperatuur en vocht; de pijn besluit je. Ze stopten me om de dag in bad en iedere keer dacht ik even dat het allemaal wel meeviel, totdat de hitte de vastgenaaide huidplooiën op mijn wangen een beetje losser maakte en het tintelen begon, een rimpelend alarmsignaal dat zich door een verwarde kluwen draad voortplante. Ik was te uitgeput om langer dan een ogenblik angst of paniek te voelen en ik probeerde het gevoel gelijkmoedig te verdragen, maar het had me stevig in zijn krachtige greep. Mijn ouders hielden me in het oog, probeerden de pijn de pas af te snijden en me eruit te halen voor ik erom moest vragen. Verschillende soorten pijn voor verschillende mensen. In mijn herinnering staat de deuropening nog steeds dreigend te stralen.

Aan het eind zijn nog twee deuren: recht vooruit de mijne en rechts die van mijn ouders. De kamer van mijn ouders is een niet-gecatalogiseerde planeet, een verschijning aan de nachtelijke hemel waar wetenschappers niet van weten, maar die gevreesd wordt door de stille gelovigen die geruchten uitwisselen rond haar mysterie. Ik heb een keer voor die deur gestaan en ben er niet binnen gegaan: tot zover reikt de legende, werkelijk, maar mijn tocht over de gang van die nacht, langs dezelfde stroom als waar mijn vader mij nu in mijn tollende herinnering overheen draagt, wijst op gaten in het verhaal die nog steeds duister zijn, die nooit licht zullen krijgen. Als ik nou wel naar binnen was gegaan? Ik ben er niet naar binnen gegaan. Ik heb er een tijdje

gestaan en heb me weer omgedraaid. Als ik was omgekeerd, wat dan? Er zijn een paar mogelijkheden, die ieder uitzicht bieden op weer andere mogelijkheden, en ergens houdt het op, dat weet ik zeker, maar ik zal het nooit zien.

Ik herinner me en voel nog steeds de armen van mijn vader onder me nadat ik thuis ben gekomen uit het ziekenhuis. Hij is niet sterk genoeg, maar hij dwingt zichzelf ertoe; ik weeg zwaar in zijn armen en ik voel me er veilig, maar ik ben in de war en moet voortdurend de muur schragen die mijn emoties op een afstand houdt, want anders zal ik iets voelen wat te groot is om te bevatten. Ik zie het schilderij, de cowboy-jagers in de schemering, ze verrassen me een beetje, en ik voel de adem stokken in mijn borst terwijl ik de badkamer in het oog krijg; en dan buig ik mijn grote hoofd een beetje naar rechts, naar de kamer van mijn ouders, die uit het zicht verdwijnt wanneer mijn vader de onderkant van mijn slaapkamerdeur een duwtje geeft met zijn voet en zich omdraait op zijn hakken zodat we samen door de deuropening passen. Hij laat me zakken op het nieuwe bed uit de ziekenhuisvoorraad op White en ik voel de hete noppenmatras onder het laken. Papa knijpt net zo in mijn hand als ik me herinner van toen ik nog heel klein was. We kijken elkaar aan. Teamwork. Dit gebeurt een paar keer per dag, of het is een enkel ding dat altijd wel ergens gebeurt, een stroom waar ik in kan glijpen als ik me iets moet herinneren.

Ik zag een keer een jongen spelen op het grote metalen wiel met de gelaste pijpen: de draaimolen. De draaimolen op de kermis is voor watjes, maar de draaimolen in de speeltuin kan je in de lucht gooien als je heel hard gaat; ze moeten er houtsnippers omheen strooien om je val te breken voor het geval dat. Dat gebeurde twee keer achter elkaar terwijl ik stond te kijken: het joch draaide sneller en sneller aan de molen, sprong erop, probeerde naar

de as te kruipen maar verloor zijn evenwicht en kwam met een boog tussen de houtsnippers terecht. Daar lag hij dan duizelig te grinniken, waarna hij de hele scène nog eens afdraaide.

Nadat de laatste vissen bij het huis van mijn grootouders waren zoekgeraakt, vulden ze de vijver met cederhoutsnippers: ik speelde er altijd toen ik klein was. Het was een half verborgen plek tussen het huis en de garage, te klein om het nog een gazon te noemen: drie cipressen, wat verspreide rotsblokken en de voormalige vijver. Ik herinner me de overgang van water naar hout, de verschuiving in sfeer: zo haalde ik me ten slotte de plaats voor de geest. Ik leefde daar destijds hele levens.

Op de dag dat ze de vijver leegpompten, ging ik er na het avondeten weer naartoe. Voor mij was het een open plek in het bos geweest, aan de oever van een meer, een magische plek met tovenaars en dolende ridders. Zonder water was het nog steeds magisch, maar de magie was nu anders. Ik kon het voelen. Ik deed mijn ogen dicht.

Toen ik ze weer opendeed, voelde ik in mijn hoofd de transformaties tot stand komen. Geen meer, maar de bodem van een grot. Geen bomen, maar fakkels die brandden met een mysterieus licht. Erachter: de achterwand van een grot. En ervoor ikzelf, gezeten op een troon, mijn vorstelijke zetel gehouwen uit oeroude rots, onbeweeglijk, gebiedend.

Die troon was feitelijk een losse steen die de ploeg die de vijver dempte had meegebracht. Maar ik voelde hoe onder het gewicht van mijn kleine lichaam sierlijk gedecoreerde armleuningen aan die steen ontsproten, met klauwen aan het einde, en een met edelstenen getooid traliewerk dat tot een meter boven mijn hoofd reikte. Na die transformatie kon de steen zich beroemen op vier korte, stevige poten, uitlopend in grote, stralende bollen die zwaar wogen op de aarde eronder. Ik nam deze plaats, de inscenering, in beheer: ik eigende me haar toe. Gekreun galmde door de grot.

Broze botten braken onder de knieën van de onderdanen die ik eroverheen naar me toe zag kruipen. We waren een paar maanden eerder van San Jose naar Montclair verhuisd; dat had iets bij me stukgemaakt en het kostte me veel moeite nieuwe vrienden te maken, ik was ontvankelijk geworden voor duistere dromen.

Ik zag dierenhuiden die zich over de bodem van de grot uitstrekten en stof dat oprees van schedels. Iedereen binnen mijn bereik zou een zware dag krijgen: dat had de scheidsrechter der dagen bevolen. Van mijn steeds onwaarschijnlijker zitplaats keek ik op naar de duistere hemelen ergens voorbij het verbeelde plafond van de grot, en ik imiteerde de gelaatsuitdrukking van een man die er diep over nadenkt wat hij zou willen eten. En toen keek ik weer neer op het heden en sprak. 'Ik ben koning Conan,' zei ik. 'Ik dorst naar bloed.'

Conan Achtertuin, slechts bij elkaar geraapt uit half begrepen stripboeken, stond zich in enkele details wat vrijheden toe. De Conan zoals de wereld die kende, dronk geen bloed en was niet meedogenloos en kil. In zijn oorspronkelijke vorm leefde hij volgens de erecode van een strijder: vijanden vonden de dood op de punt van zijn zwaard en medebarbaren deelden in de plundering, maar ze waren allen mannen die leefden naar een code. De code was wreed, maar rechtvaardig en rechtlijnig: eenduidig. Toen ikzelf Conan werd, waren sommige dingen anders; zijn wedergeboorte had littekens achtergelaten. Ik regeerde met harde en dodelijke hand over een rokend, verwoest koninkrijk. Het was duister en bloedig. Niemand vond het leven er prettig, zelfs de koning niet. Er was ook een soundtrack bij. Allemaal geschreeuw.

Klein voor mijn leeftijd, mijn broek iets te strak, troonde ik op mijn eenzame rots bij de nu met cederhout gedempte vijver, uitzierend op neerdwarrelende groene bladeren en speurend in de verte. Er kwamen mannen binnen die gevangenen droegen wier handen en voeten aan takken waren gebonden, als zwijnen bij

een Hawaïaans feest. Ze schreeuwden in een onbekende taal. Hun spieren waren gespannen. De vuurplaats voor mijn troon vlamde plots met volle kracht op. Het gegil der veroordeelden rees tot de sterren.

Ik had de details van de plot niet bij de hand: wat iemand had gedaan, waarom hij moest sterven. Het deed er niet toe. Ik deed mijn mond open als een fantastische vogel. Ik daalde neer om de dood uit te delen onder de schuldigen, de onschuldigen, iedereen binnen bereik. Aan jóú, daar voor mij, gevangen in de grot boven het vuur. Gevild en geroosterd en uitgedeeld onder de naamlozen. Opdat je gillend zou sterven en in rook opgaan. Verdwaald in een of ander toevallig gevonden koninkrijk; in deze wereld heeft niemand ooit nog van je gehoord. Opgegeten op plundertochten, door vergeten strijders die niemand zich herinnert, voor altijd verloren.

Ik stond in het park de eekhoorns te voeren toen de herinnering op haar hevigst was en naar me gluurde vanachter een soort innerlijk onbeweegbaar monument in mijn hoofd waar alle oude dingen liggen. Ik kon er geen precieze datum op vastprikken. Ergens laat in het vroege spel, tussen de verschillende verhuizingen van het ene huis naar het andere, terwijl mijn vader tussen twee banen in zat en probeerde zijn draai te vinden. De volgestorte vijver leek een onthulling, maar kon ook zijn ingevlogen uit een andere scène en aan deze zijn vastgehangen. Hoe dan ook, de scène kwam tot leven. De klimop in de achtertuin veranderde in lianen. De grond verdorde en bleekte zichzelf. De samengestelde hemel – Pismo, Montclair, San José, plaatsen waar we hadden gewoond, vervlogen overgangen – barstte aan zijn oppervlakte als een oud schilderij in een verlaten museum. En ik, te midden van alles, op een troon waarvan de poten ten slotte vaste vorm kregen als menselijke dijbenen, vastgebonden met dik touw. Ik concentreerde me een paar minuten lang en probeerde het plaatje klop-

pend te krijgen en aanwijzingen te ontdekken die een precies idee zouden geven van het waar en wanneer, maar de grenzen bleven vaag. Soms kost het me moeite om de grenzen te vinden.

Onlangs stond dat joch van de draaimolen voor mijn neus; ik werd afgeleid door de eekhoorns terwijl ik aan mijn kindertijd stond te denken en mezelf verloor. Toen ik opkeek, stond hij daar – vijf jaar oud, dacht ik, misschien jonger. Vroeger was ik er goed in dingen te raden. Nu niet meer. Hij kwam naast me zitten, met wat ruimte tussen ons in, en zijn ogen gingen van mijn gezicht naar mijn hand die nog steeds pinda's voor de eekhoorns en de blauwe gaaien gooide, een voor een. En toen liet hij zijn blik teruggaan naar mijn gezicht, waar hij bleef hangen.

Hij was heel kalm terwijl hij naar me opkeek; ik ben zelf ook een kind geweest, en ik dacht aan hem te kunnen zien dat hij iets bij zichzelf zat te overwegen. Hij wees in de richting van zijn vraag toen hij het ten slotte zei: 'Wat heb je met je gezicht gedaan?'

Nou, ik heb hem er alles over verteld. Hij luisterde terwijl ik praatte, terwijl ik hem uitlegde wat ik had gedaan, en wanneer, en hoe, en hij knikte op alle goede ogenblikken in het verhaal. En toen ik klaar was met uitleggen, vroeg hij natuurlijk 'Waarom?'; wat voor mij een riskante vraag is, omdat het goede antwoord 'Ik weet het niet' is, en dat is moeilijk om te zeggen als je al je kaarten op tafel hebt gelegd. Maar hij bleef aandringen: 'Jawel,' zei hij, 'je weet het wel.'

Het was een verrassend ogenblik op een dag die ik apart had gehouden om heel weinig te doen, tijdens dat wat ik als de nasleep was gaan beschouwen. Toen ik in de auto stapte om naar het park te rijden, dacht ik nog bij mezelf: je hebt wel een momentje rust verdiend, of twee. Maar daar zaten we dan. Ik besepte dat er altijd meer achter de dingen zit dan ik meestal denk; en toen zei ik dat hij gelijk had, dat ik de enige was die kon weten waarom ik had

gedaan wat ik had gedaan, en dat ik me niemand kon voorstellen die op zijn vraag antwoord had kunnen geven. Maar het was óók waar dat ik hem nog steeds geen 'waarom' kon bieden; ik had er gewoon geen. Ik had ernaar gezocht en het was er niet.

Ik zag dat hij begon na te denken, heel diep, in de korte stilte die volgde. Je hoorde het kraken. Ik vroeg me af of zich mogelijk iets ingewikkelds voor hem ontvouwde: dat mensen misschien weleens iets doen zonder reden, dat dingen gewoon gebeuren, zonder dat iemand weet waarom.

'Ik geloof je niet. Je weet het niet,' zei hij. Hij keek me recht aan. 'Je bent een jokkebrok.'

'Ben ik een jokkebrok?' zei ik glimlachend, al voel ik me lelijk als ik glimlach. Ik heb het idee dat ik in een ander leven beter met kinderen overweg zou kunnen.

Hij knikte hevig. 'Ja!'

Ik draaide mijn handen om, met mijn handpalmen naar boven, ter hoogte van mijn heupen, zoals ik daar zat op de bank die ik nu beschouwde als de onze, en haalde mijn schouders op. Bij mezelf kon ik zien hoe ik er ongeveer uitzag voor een waarnemer op een paar meter afstand, dat wijzende jongetje en ik, en mijn gezicht; en hoe we eruitzagen voor weer een andere waarnemer die op een iets grotere afstand was geposteerd. Voor iemand die aan de overkant op groen licht stond te wachten. Hoe we er in een film uit zouden zien. Vanuit de ruimte. In een diaraampje. Ga zo maar door.

En het zag er mooi uit, zoals ik het allemaal tot me nam. Het was belachelijk. Het had een zweem van onvermijdelijkheid over zich. Mijn glimlach werd breder en ik liet het beeld groeien tot het alle ruimte in mijn hoofd innam, en ik liet het over me heen komen, ook al weet ik dat het er verschrikkelijk uitziet. Te laat om het nog tegen te houden. Verderop zag ik de ouders van het jongetje, die hem wenkten bij hen terug te komen, en vanbinnen

voelde ik iets, iets prettigs en kleins en ondoordringbaars. Ik zag uit over het park. De weg was lang, maar hier ben ik dan.

Bij het appartementencomplex waren de zaterdagse tuinlieden net klaar met hun werk. Het grasveld was strak en schoon. Ze hadden de gardenia's hier en daar zo grondig gesnoeid dat de takken eruitzagen als versteende botten. Kleine handjes reikten uit de aarde naar boven.

Ik ging naar binnen en rommelde wat op de computer, probeerde iets af te maken waar ik aan gewerkt had, een hoekje van een omleiding waar vrijwel niemand zich druk over maakte. Meestal probeer ik in het weekend mijn werk te laten liggen, maar er was verder niets anders te doen. Daarna keek ik mijn bankrekeningen na, een nerveuze gewoonte van me: ik ben niet rijk of zelfs maar enigszins bemiddeld, maar mijn grootmoeder opende na mijn ongeluk een spaarrekening voor me en legde er elke maand iets bij, tien jaar lang, tot ze doodging. Het is nu een vangnet. Zodra ik me zorgen begin te maken dat mijn eigen spaargeld of het geld van de verzekering of mijn werk niet genoeg meer is, kijk ik wat er op die rekening staat. Het is alsof ik een deurslot controleer: zo weet ik zeker dat er geen boeven binnenkomen. Daarna draaide ik wat muziek, oude muziek, en het klonk verschrikkelijk en het was heerlijk, ach, wat was het heerlijk.

Later kwam de verpleegkundige van de thuiszorg langs voor het spoelen van mijn voorhoofdsholten; ze liet zichzelf binnen. Ze heet Vicky en ik noem haar altijd Victorie, omdat ik tegen de tijd dat ze komt opdagen zozeer om een verpleegkundige verlegen zit dat ik nauwelijks kan ademen. 'Victorie!' zeg ik dan terwijl ik mijn zwakke armen ophef als een kampioen. Ik klink grappig als ik probeer de letter r uit te spreken.

'Ja, Sean, daar heb je Victorie. Daar heb je Victorie,' zei ze vandaag, zoals zij dat doet, reagerend op dingen die ze hoort alsof

het gedachten zijn die bij haar opkomen, met geleidelijk dalend volume, terwijl de plooiën in haar hals zachtjes heen en weer schudden. Ze keek me aan terwijl ze de spuit vulde. ‘En daar heb je Sean ook. Daar hebben we Sean toch ook? Net als altijd. Hoe gaat het met je?’

En ik begon ‘goed’ te zeggen, en ik wilde ook ‘goed’ zeggen, maar uiteindelijk zei ik dat ik het gevoel had dat mijn leven tot de rand was gevuld met bijna onbeschrijflijke vreugde, als een grote kan, zo veel dat ik nauwelijks wist hoe ik ermee om moest gaan. Zo zei ik het: ‘Ik heb het gevoel dat mijn leven tot de rand is gevuld’, en de rest, in één lange adem. Ik ben niet zo’n welbespraakte persoon en het verbaasde me dat ik mezelf dat zo hoorde zeggen, maar ik was maar een beetje verbaasd, want het was precies wat ik in mijn hart voelde. Het lag helemaal aan de oppervlakte, klaar om naar buiten te komen. Geen sprake van dat ik mijn zegeningen moest tellen. Zover kon niemand tellen. Dus vertelde Vicky me dat Jezus altijd de Weg wijst, want zo praten verpleegkundigen vaak, heb ik in de loop der jaren gemerkt, en ik zei ja, ja, ja dat is waar, ja, dat is beslist waar.

2 I DE BRUG

Reactor vijf, zichtbaar vanaf autoweg 60 net voorbij de afrit naar Grove Avenue, stortte in. Stralingsziekte dreef op giftige winden door de voorsteden; binnen een paar weken waren de meeste mensen in het gebied te ziek om te werken en binnen een paar maanden was de helft dood. Naburige districten begonnen het getroffen gebied te plunderen; de besmette goederen die ze met zich mee terug namen dienden als vervoermiddelen voor de toenemende mutatie. De keizertijd was de eerste stuiptrekkingen van zijn terminale fase begonnen.

In de lichamen van zelfs de koppigste overlevenden waren de stralingsniveaus zo hoog dat volledige besmetting beneden de 36e noordelijke breedtegraad onvermijdelijk leek. Mensen vluchtten in paniek en zochten voedsel en onderdak in het westen en oosten. De basale ganglia verkalkten in de getroffen, 's nachts galmden de straten van de kreten der dwalenden. Vervoer naar het noorden was nog steeds geblokkeerd; de noordelijke legers, die in één nacht waren opgericht en door angst verbonden werden, stonden klaar om te vechten tot de laatste man.

Vijftig Californische afgevaardigden naar de Zuidelijke Baptistenconventie in Kansas City logeerden in een Holiday Inn aan de snelweg in Missouri. De conventie werd eerst uitgesteld en daarna afgelast toen de ernst van de situatie in reactor vijf duidelijk werd; de getroffen werd gezegd terug te gaan naar hun gezin en te redden wat er te redden viel. Maar er was geen sprake van dat ze naar huis konden. Wanorde en paniek verspreidden zich als een veenbrand. Onbesmette steden vormden snel burgerwachten,

bouwden sterke muren rond hun grenzen en bewaakten die met zwaar geschut. Ondanks bange voorgevoelens vertrokken drie van de vijftig mannen van Kansas City in zuidelijke richting, neigend tot westelijk. Hun lot is onbekend.

De overgebleven leden van de delegatie verlieten Missouri lopend en gingen op weg naar de geelbruine velden van Kansas. Onder hen waren ook een paar ongeschoolde werknemers van reactor vijf. Volgens geschiedkundigen zou de genetische besmetting onder werknemers van de reactor vrijwel honderd procent zijn geweest rond het tijdstip dat de kern smolt, hoewel dat een gissing is. Slechts van twee verifieerbare werknemers van de reactor is bekend dat ze de resulterende chaos in de dagen daarna overleefden. Ze waren in Kansas City op de dag dat de kern smolt en staan nu, tien jaar later, bekend als de eerste mensen wie de toegang tot de Trace Italian werd ontzegd.

Voor de derde keer sinds zonsopgang zie je mannen met gasmaskers de snelweg vegen. Het schemert. Ze komen steeds dichterbij het viaduct waar jij je in de struiken hebt verstopt. Je kunt hooguit gokken, maar gokken is beter dan niets; je schat de kans op een ongemerkte ontsnapping op vijftien procent. Wanneer de dichtstbijzijnde man zo dichtbij is dat je het geluid van het grind onder zijn gele laarzen kunt horen, weet je dat de tijd om te handelen is gekomen.

Welkom bij Trace Italian, een strategisch overlevingsspel! Je mag nu je eerste zet doen.

Binnen gehoorsafstand van mijn trillende, levende lichaam hoorde ik ze tegen mijn ouders zeggen dat ik het niet lang meer zou volhouden. Zo zeiden ze dat, vrijwel letterlijk: 'We verwachten van mensen in Seans situatie niet dat ze het lang volhouden.' Ik was te koortsig om beledigd of opgelucht te zijn; de woorden dreven simpelweg langs mijn bewustzijn, als een nieuwsupdate